

Preek Kerst 2021

Gemeente,

Voor het tweede jaar op rij vieren we Kerst in een lockdown. Kerken zijn wel versierd maar verder voornamelijk leeg, contacten moeten we zoveel mogelijk beperken. En bijna allemaal melden we ons aan op de website van de GGD voor een vaccinatie afspraak. Hoe begint dat Kerstverhaal ook al weer: 'Iedereen ging op weg om zich te laten inschrijven'.

Wij in onze tijd laten ons allemaal inschrijven bij de overheid, maar wel in andere politieke omstandigheden. Wij hebben de democratie en de goede rechtsorde voor de burgers van dit land. In de tijd van Jozef en Maria heerste er dictatuur en was er angst. In onze coronatijd is er naast angst vooral veel zinloos geweld, verbaal via de media en fysiek zinloos geweld tegen hulpverleners, politiemensen en onschuldige immigranten.

Maar angst is niet het hoofdthema van Kerst, het hoofdthema is de geboorte van een kind. Nieuw leven, toekomst, hoop, liefde, het is allemaal verbonden met die geboorte. En er verschijnen engelen die het zeggen en zingen: Kijk naar dit bijzondere kind en je ziet de eer van God en je ziet dat God de mensen liefheeft, zoals een vader en een moeder hun kind liefhebben.

We sluiten hier de lezingen uit Lucas af, we volgden het adventsproject met als titel: Licht in het duister. U en ik weten wel dat deze Jezus van zichzelf zegt: Ik ben het Licht van de wereld.

En de krachtige woorden die mij uit de lezingen van de afgelopen weken bijblijven zijn: de nabijheid van Gods koninkrijk, barmhartigheid, genade en een onverwoestbaar geloof. Het koninkrijk van God is nabij, en zichtbaar zelfs in de meest barre tijden. Barmhartigheid en genade hoorden we in de lofzang van Maria, die God dankt voor wat zij mag ontvangen. En het onverwoestbare geloof en vertrouwen van Johannes de Doper, die zijn radicale weg van vertrouwen eindigt in de marteldood.

Johannes stierf dus, net als Jezus, de marteldood. Maar niet, zoals Jezus, in een openbaar spektakel, maar eenzaam in de gevangenis. Johannes was ook nog jong, net als Jezus, toen hij stierf.

We kunnen hem zien als een van de laatste profeten, we kunnen hem zien als een boodschapper van God, als een radicale boeteprediker. Misschien kunnen we Johannes in de moderne tijd vergelijken met klokkenluiders, die het kwaad op de werkvloer aan de kaak stellen. Meestal loopt met klokkenluiders slecht af. Daar is veel moed voor nodig, om klokkenluider te zijn, om radicaal vast te houden aan je gevoel van rechtvaardigheid.

Bij dit evangelie over de radicale Johannes moet ik ook denken aan journalisten in onze tijd. Journalisten vertellen ons het laatste nieuws, en ze zijn de vakmensen die ons de echte waarheid kunnen vertellen, over de misstanden en misdaden in de wereld. In het afgelopen jaar zijn 46 journalisten om het leven gebracht en momenteel zitten bijna 500 journalisten onschuldig in de gevangenis.

Het is steeds die twee aspecten naast elkaar het geweld en de vrede, de verzoeking en de bevrijding, de nood en de genezing. De wanhoop en de liefde. En met Kerst zegt het evangelie in alle toonaarden: laat liefde het winnen. Ik hoor Conny van den Bos zingen: Het lukt alleen met liefde. Kerst leert ons te geloven als een kind, in de kracht van de liefde. Niet naïef geloven, niet een plat geloof, maar een diep vertrouwen gericht op toekomst in het licht.

En dan kunnen we de stap zetten van het Lucas evangelie naar dat eerste hoofdstuk van het Johannesevangelie, die beroemde proloog van het Johannes evangelie over het Woord dat als Licht in de wereld is gekomen, die prachtige lofzang op het Kerstverhaal, die lofzang op die enorme liefde van God voor de mensheid en de schepping, dat Hij zijn enige zoon eraan op zal offeren.

Steeds in het evangelie die dualiteit: enerzijds het Licht dat allesbepalend blijkt, maar er is ook de duisternis, die is er ook altijd; maar zegt Johannes, de duisternis kon het licht niet overwinnen. Want het Woord dat onder ons woont, Jezus Christus, is vol van goedheid en waarheid.

Maar het is geen naïef geloof, alsof de duisternis helemaal weg is en alles pais en vree; nee het is een volwassen diep vertrouwen dat het licht in alle omstandigheden bij ons zal blijven. Alzo lief heeft God de wereld, en dat dat altijd waar is en werkelijkheid is. Dat is Kerstgeloof, en een geloof dat je hele leven in het licht zet, en jou in je kracht.

Er is ook duisternis in de kerk. De kerkenbanken zijn in coronatijd leeg, misschien is de kerk geestelijk ook wel leeg of in nood. Leegheid in de geestelijke zin is ook een vorm van duisternis, waar niemand iets mee opschiet. Geestelijk duister wordt het in de kerk als we niet meer over en met God durven spreken, als we niet meer bidden en zingen, als we ons niet meer verwonderen over Gods schepping en al zijn weldaden. Die geestelijke duisternis en leegheid wordt overwonnen als wij durven geloven, en bidden en lofzingen, dwars door alles heen.

Kerstgeloof is vertrouwen, vertrouwen op God en de toekomst. Maar ook dat begrip vertrouwen kunnen we leegzuigen. Het woord vertrouwen wordt in de meest gekke situaties van stal gehaald. Als er een financiële crisis is, of een toelagen-schandaal, dan gaat de discussie over vertrouwen dat beschaamd is. En als dat vertrouwen hersteld is dan komt alles weer goed. Dat is nog eens naïef. Dan wordt vertrouwen een woord als een rookgordijn dat de problemen wil verdoezelen.

Over welk vertrouwen gaat het Kerstevangelie? Wat zou je zelf zeggen als ik vraag: Wat is de inhoud van jouw vertrouwen, van jouw geloofsvertrouwen? Bij mij is dan het eerste woord: HOOP. Zeker als ik meezing met die proloog van het Johannesevangelie, dan zing ik van HOOP. Ik hoor Johannes zingen: in Jezus is de wereld met goedheid overstelpt. En dat wekt in mij heel veel hoop. Die hoop wordt zichtbaar in de kracht van het licht. Neem een volledig donkere kamer, waar je niets kunt zien, en steek in die ruimte een klein lichtje aan. Dat lichtje zorgt ervoor dat je de weg kunt vinden. Dat is hoop die toekomst opent.

Ik in mijn klein hoekje ben een doorslaggevende factor van hoop in de grote wereld.

Johannes zingt: Niemand heeft ooit God gezien. Het gaat in ons geloof dus om vertrouwen, maar dan wel vertrouwen op datgene wat je niet ziet. Durf ik in 2021 te vertrouwen op het verslag van een ooggetuige uit de dagen van Jozef en Maria. Antwoord: Ja, ik geloof. Ik durf te geloven omdat mijn ouders en grootouders hun hele leven hebben vertrouwd op de woorden van Jezus en op de deugden van het evangelie.

Mijn Kerstgeloof is geladen met hoop. En Kerst leert de christenheid voortaan met twee woorden te spreken: Vader en Zoon, belichaming van Gods

ontferming en liefde. En als de Zoon de dood overwint en voorgoed naar de hemel gaat dan bekleedt God ons met de Heilige Geest, en dan spreken we met Pinksteren met drie woorden in ons geloof: Vader, Zoon en heilige Geest.

Geen lege woorden, maar woorden gevuld met waarheid en liefde-betoon. Als er één ding is dat het Kerstevangelie ons leert dan is het dat de Liefde van God de wereld veroverd, om ons te bevrijden van alle duisternis en nood.

Er is nog één laatste aspect in het Kerstevangelie dat ik wil toelichten. Het hele geboorteverhaal speelt zich af in de context van onderdrukking, dictatuur, discriminatie en onvrijheid. In het Nieuwe testament blijkt van alle goddelijke wetten er een de allerbelangrijkste te zijn en dat is de wet van de vrijheid.

Geloof, Hoop en Liefde kunnen alleen geboren worden uit vrijheid, zonder dwang, . Geloof heeft die vrijheid nodig. Ik vind het mooi dat wij in onze tijd elkaar vrij laten in het geloofsleven, want binnen die vrijheid kunnen we met elkaar spreken over het geloof, zonder elkaar de maat te willen nemen. Zodra geloof een pressiemiddel wordt dan kom je weer in de duisternis terecht. Daar zijn talloze voorbeelden van.

Als onze vrijheid wordt beknot, bijvoorbeeld door de coronamaatregelen, dan komt er in de samenleving ook angst en boosheid naar boven borrelen. Maar in ons geestelijk leven, dat bepaald wordt door de kracht van het evangelie, is die boosheid niet nodig en niet zinvol. Nood leert bidden zeggen wij dan. Onvrijheid vraagt om respect, geduld en het volhouden in solidariteit. Dan groeit het koninkrijk.

Ik hoop dat wij een moedig Kerstfeest kunnen vieren in deze moeilijke wereldtijd.

Huub Oosterhuis dicht: De Heer heeft mij gezien en onverwacht ben ik opnieuw geboren en getogen!

En dat wij met Kerst 2021 weer niet mogen zingen, uit volle borst, dat is een beproeving van ons geloofsvertrouwen. Als we niet samen zingen dan zingen we een persoonlijk of een innerlijk lied. Mijn ziel prijst en looft de Heer, die ons zo liefheeft dat Hij zijn Zoon als het Licht in de wereld zendt.

Gode zij dank voor zijn onmetelijke goedheid en liefde!

Laat het daarom, juist in deze moeilijke tijd, een zalig en moedig Kerstfeest voor ons zijn.

En moge het Kerstfeest de wereld in het licht zetten, en moge Gods koninkrijk elke dag weer verder groeien.

In de naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest!

AMEN

Kerst 2021 gebeden

Heilige God, wij danken U voor de gave van uw Zoon, kind ons geboren, Zoon ons gegeven, Koning van de vrede. Wij danken voor Kerstfeest in de wereld, feest van Licht en Liefde in onze tijd van wereldwijde ziekte en nood.

Wij belijden, God, in de Naam van Jezus, dat daar waar liefde woont het leven goed is. Help ons dienaren van geloof, hoop en liefde te zijn.

Wij danken U, Eeuwige, dat geloven mogelijk is, en liefde bestaanbaar. Wij weten het zeker omdat Jezus ons voorgaat, als een weg ten leven voor ieder mens.

Wij danken voor die mensen die zich in de wijde wereld toewijden aan het leven, aan ruimte voor het leven en aan een veilig menswaardig bestaan voor ieder menskind. Wij danken voor artsen, voor vredessoldaten, wij danken voor het werk van natuurbeschermers, wij danken voor ieder die een mens in nood bijstand en hulp geeft.

Wij danken voor het levenswerk van bisschop Desmond Tutu, ambassadeur voor vrede en verzoening.

Op dit Kerstfeest denken wij aan mensen die op dit moment verblijven in een niemandsland, in een tijdelijk onderkomen, op de vlucht naar een veilig bestaan.

Wij bidden voor de kinderen van deze wereld, voor pasgeborenen, voor kwetsbare kinderen, voor kinderen die veel angst in zich dragen. Wij bidden verlicht hun leven. Wij bidden voor tieners en jonge mensen, die hun leven op de pauzestand hebben vanwege de pandemie. Geef hen innerlijke moed en durf om te leven.

Wij leggen ons verdriet en onze pijn in uw ontferming, niet om het los te laten, maar dat het gedragen wordt en genezing vindt.

Wij bidden voor de mensen die bij ons horen, de mensen van wie wij houden. Wij denken aan wat ons bezielt, wat ons onrustig maakt en wat ons bedrukt. Wij brengen het in gebed bij U aan het Licht en zoeken wegen om elkaar bij te staan en te verlichten.

Wij bidden dat wij als kinderen van het Licht al het goede durven delen met de ander, wie het ook maar is. Maak ons tot moedige mensen die veelkleurigheid omarmen. Dan is dit een zalig en gezegend Kerstfeest.

Stil gebed

Onze Vader